

Jak certifikovat zpracovatelský řetězec FSC CoC?

Brno, hotel Myslivna, 18. června 2009

Sborník ze semináře

Forest
Stewardship
Council™

OBSAH:

CERTIFIKACE FSC, ROZŠÍŘENÍ A VÝZNAM V ČR A VE SVĚTĚ – MICHAL REZEK, FSC ČR	4
1. MEZINÁRODNÍ SYSTÉM CERTIFIKACE FSC	4
1. 1. FSC v číslech	5
2. FSC v ČESKÉ REPUBLICĚ	5
2. 1. FSC ČR, o. s.	5
2. 2. Členství	6
2. 3. FSC v ČR v číslech	6
3. ČESKÝ STANDARD FSC	8
4. PŘÍRODĚ BLÍZKÉ LESNÍ HOSPODAŘENÍ PODLE ČESKÉHO STANDARDU FSC	9
5. CERTIFIKACE DŘEVOZPRACUJÍCÍCH PODNIKŮ VE SPOTŘEBITELSKÉM ŘETĚZCI	11
6. ZÁVĚR	12
6. DOPORUČENÉ ZDROJE A LITERATURA	12
CERTIFIKACE ZPRACOVATELSKÉHO ŘETĚZCE FSC CoC – TOMÁŠ DUDA, FSC ČR	13
1. PROČ VYRÁBĚT FSC CERTIFIKOVANÉ VÝROBKY?	13
2. VÝHODY FSC CERTIFIKACE	13
3. PROPOJENÍ LESA S TRHEM	13
4. KDO MUSÍ MÍT FSC CERTIFIKÁT ZPRACOVATELSKÉHO ŘETĚZCE?	13
5. FSC POŽADAVKY NA ZPRACOVATELSKÝ ŘETĚZEC	14
6. DEFINICE	14
7. KVALITA ŘÍZENÍ	15
8. FSC SKUPINA VÝROBKŮ	16
9. NÁKUP A PRODEJ FSC MATERIÁLU	16
10. SKLADOVANÍ MATERIÁLU	16
11. KONTROLA MNOŽSTVÍ	16
PROCES CERTIFIKÁCIE PODNIKU V SPRACOVATEĽSKOM REŤAZCI - JURAJ TUŽÍNSKÝ, NEPCON	19
1. VŠEOBECNÉ PODMIENKY FSC CERTIFIKÁCIE	19
2. ZÁKLADNÉ POJMY	20
3. VEREJNE PUBLIKOVANÉ INFORMÁCIE	21
4. DRUHY CERTIFIKÁCIE SPRACOVATEĽSKÉHO REŤAZCA	21
5. KROKY PRI CERTIFIKÁCII	21
6. KROKY PRI AUDITE	22
7. ZÍSKAVANIE DŔKAZOV PRI AUDITE	22
8. ČO JE UVEDENÉ V SPRÁVE Z AUDITU?	23
FSC KONTROLOVANÉ DŘEVO – TOMÁŠ DUDA, FSC ČR	24
1. ÚVOD	24
2. HODNOCENÍ RIZIKA	26
3. OBLAST PŮVODU	26
4. TERÉNNÍ ŠETŘENÍ	27
5. POSOUZENÍ STÍŽNOSTÍ	28

ŠPECIFIKÁ CERTIFIKÁCIA SPRACOVATEĽSKÉHO REŤAZCA FSC PRE PAPIERNE, CELULÓZKY, VEĽKOOBCHOD S PAPIEROM A TLAČIARNE – JURAJ TUŽÍNSKÝ, NEPCON	29
1. KONTROLA FSC VYHLÁSENÍ NA VÝROBKOCH	29
2. PAPIERNE A CELULÓZKY	30
3. VEĽKOOBCHODNÉ FIRMY S PAPIEROM	30
4. TLAČIARNE A VÝROBCOVIA KNÍH	31

Certifikace FSC, rozšíření a význam v ČR a ve světě

Mgr. Michal Rezek, FSC ČR

Certifikace FSC je tržním nástrojem trvale udržitelného rozvoje, který může pomoci českým dřevozpracujícím podnikům a podnikům průmyslu papíru a celulózy uspět v konkurenci na náročných evropských a světových trzích.

1. Mezinárodní systém certifikace FSC

Forest Stewardship Council (FSC) je mezinárodní nevládní, nezisková organizace se sídlem v Bonnu. Vznikla v roce 1993 jako společná iniciativa dřevařského průmyslu, nevládních ekologických a sociálních organizací, lesnických sdružení i velkých prodejců dřevěných výrobků. FSC je řízeno demokraticky svými členy ze 79 zemí světa. Struktura FSC odráží základní principy Agendy 21 (klíčový dokument Summitu Země v Rio de Janeiro 1992): hospodářské, ekologické a sociální požadavky jsou reprezentovány vyrovnaným způsobem a tak, aby se navzájem podporovaly a nekonkurovaly si. Členové jsou v FSC rozděleni do tří komor, zastupujících sociální, ekologické a hospodářské zájmy. Stejně tak FSC dbá na vyrovnaný poměr mezi členy ze zemí průmyslového Severu a rozvojových států Jihu.

Základním mottem práce FSC je podpora environmentálně vhodného, sociálně prospěšného a ekonomicky životaschopného lesního hospodaření. Za tímto účelem FSC vytvořilo systém pro certifikaci lesního hospodaření a podniků zpracovatelského řetězce dřeva a papíru (chain of custody). Systém FSC na počátku devadesátých letech sjednotil do té doby roztržštěná a těžko souměřitelná certifikační schémata a dal jim pravidla, která jsou postupně zpřesňována.

Ve zkratce řečeno vytváří ústředí FSC v Bonnu politiky systému. Samostatná organizace Accreditation Services International GmbH (ASI) akredituje a kontroluje práci certifikačních firem, národních iniciativ FSC v jednotlivých zemích a národní standardy FSC pro lesní hospodaření. Národní iniciativy v 55 zemích světa (v ČR je to FSC ČR o.s.) především vytvářejí národní standardy FSC pro odpovědné lesní hospodaření ve svých zemích. Samotnou certifikaci pak provádějí akreditované certifikační firmy, pravidelně kontrolované pracovníky ústředí FSC.

Závěry analýz Světové banky a Světového fondu ochrany přírody opakovaně vyhodnotily systém FSC jako nejdůvěryhodnější systém certifikace lesů, zejména pro jeho otevřenost a skutečný dopad na hospodaření v certifikovaných lesích. Proto jej podporují jak velké obchodní řetězce, tak nevládní ekologické organizace ve světě i v ČR a prostřednictvím spotřebitelských kampaní se zvyšuje povědomí zákazníků o významu loga FSC na výrobcích ze dřeva. To v některých zemích EU dosahuje 30% a více.

1. 1. FSC v číslech

K květnu 2009 bylo podle požadavků systému FSC certifikováno více než 112 milionů hektarů lesů v 82 zemích světa.

Na certifikované lesy navazuje téměř 11700 certifikovaných zpracovatelských podniků a obchodníků se dřevem. Celosvětový obrat trhu s FSC výrobky přesáhl v roce 2007 dvacet miliard dolarů, což bylo čtyřikrát více než v roce 2005. Celkově se jejich prodej zvyšuje meziročně o desítky procent.

Výsledkem obchodního úspěchu FSC je více než 30 000 druhů výrobků s visačkou FSC. V prodejnách v ČR lze již nalézt stovky druhů takto značených výrobků.

Největší nárůst výroby a prodeje je v oblasti certifikovaného papíru – od ubrousků po tiskařský papír. Devět procent současného objemu výroby celulózy pochází z lesů v režimu FSC. Známí spisovatelé jako Joanne K. Rowlingová či Jose Saramaga, v souladu s kampaněmi významných ekologických organizací jako Greenpeace, požadují, aby jejich bestselery nevycházely na papíře z pralesů v Kanadě či Brazílii. Vydávají se také FSC časopisy, brožury a knihy. Americký prezident Barack Obama nechal v lednu 2009 vytisknout milion pozvánek na svou inauguraci na papíře FSC.

2. FSC v České republice

Certifikace lesů je vedle dotační politiky státu, legislativy v oblasti ochrany přírody a lesní hospodaření a vzdělávání, jedním z nástrojů pro prosazování přírodě blízkého lesního hospodaření v České republice. V ČR se uplatily dva systémy certifikace lesů: systém PEFC a FSC. Certifikační systém FSC je rozšířen méně, má striktnější ekologické požadavky, transparentnější fungování, větší mezinárodní uznání a silnější zastoupení na trhu s certifikovanými dřevěnými výrobky.

2. 1. FSC ČR, o. s.

Občanské sdružení FSC ČR je samostatnou nevládní neziskovou organizací a zároveň národní iniciativou FSC s působností v České republice.

Mezi základní úkoly FSC ČR patří:

- podpora přírodě blízkého lesního hospodaření prostřednictvím zavádění mezinárodního systému certifikace lesů a podniků ve zpracovatelském řetězci dřeva,
- poskytování poradenství při certifikaci lesů a dřevozpracujících podniků podle principů FSC,
- vytvořit a revidovat Český standard FSC pro přírodní a sociálně-ekonomické podmínky České republiky,
- pomáhat s marketinkem FSC certifikovaných výrobků (zejména českých v zahraničí),

- propagovat koncept certifikace FSC mezi hlavními zájmovými skupinami (lesníci, dřevařský komplex, obchodníci, spotřebitelé)

FSC ČR získává prostředky pro svou činnost od českých i zahraničních nadací a institucí (např. EU), z poradenství a členských příspěvků.

2. 2. Členství

FSC ČR sdružuje 30 zástupců vlastníků lesů, lesníků, vědců, zástupců ekologických organizací, odborů, zpracovatelů a zainteresovaných jednotlivců ve třech odborných sekcích (ekonomická, ekologická a sociální). Mezi členy jsou i Asociace českého papírenského průmyslu a Svaz zaměstnavatelů dřevozpracujícího průmyslu. Funkci pozorovatelů přijali zástupci ministerstev zemědělství a životního prostředí a státního podniku Lesy České republiky.

2. 3. FSC v ČR v číslech

V současné době je v České republice systémem FSC certifikováno 5 lesních subjektů:

Školní lesní podnik MZLU Masarykův les Křtiny, certifikovaná lesní plocha - 10 265 ha,

Sdružení obecních a soukromých lesů Svitavy, certifikovaná lesní plocha - 1 324 ha,

Krkonošský národní park, certifikovaná lesní plocha – 35 649 ha,

Hlavní město Praha, certifikovaná lesní plocha – 2 394 ha,

Lesní hospodářský celek Žehrov (LS Nymburk, Lesy ČR, s.p.) – 2576 ha.

Celková plocha certifikovaných majetků je cca 52 200 hektarů, což představuje 2% rozlohy českých lesů. Státní podnik Lesy české republiky v roce 2007 oznámil pilotní certifikaci na čtyřech lesních správách, zatím však do režimu šetrného hospodaření podle požadavků FSC přešla pouze jediná – Žehrov na Nymbursku, což představuje pouze 0,2 % rozlohy státních lesů. Svaz zaměstnavatelů dřevozpracujícího průmyslu proto v říjnu 2007 vyzval státní lesy, aby v certifikaci systémem FSC pokročily.

V oblasti certifikace zpracovatelského řetězce dřeva a papíru (FSC CoC) získalo ke dni 29. května 2009 prestižní certifikát 36 podniků (viz. seznam níže), z toho 2 papírny (Olšanské papírny, OP papír), výrobce obalů (Grafobal Artypa), dva velkoobchody (Papyrus Bohemia a Europapier Bohemia) a 6 tiskáren: CPI Moravia Books, Finidr, Grasp CZ, PB tisk, Point CZ a Těšínská tiskárna.

Certifikované zpracovatelské řetězce:

AGOS BIO a.s. (truhlářství, výroba hraček)

Bohemia Holz s.r.o. - (DTD, lepenka, překližka apod)

Bohemia Sport Trade, s.r.o. - (zahradní nábytek)

Bučovická pila, s.r.o. - (sušené řezivo)

DELTA Kardašova Řečice, a.s. - (řezivo, tužkárenské výrobky)

DIPRO, výrobní družstvo invalidů - (drobné vybavení kuchyně a domácnosti)

Dřevotvar družstvo - (drobné vybavení kuchyně)
Dušan Panáček - INTERPAN - (řezivo)
Fairwood, s.r.o. (prodej certifikovaných výrobků)
FEP, a.s. - (pila)
H + H výroba a obchod, spol. s r.o. (stoly, židle, lavice)
Hamerník, s.r.o. - (násady na nářadí a pod.)
Holzwarenfabrik k.s. – (násady na štětce)
Weekamp CZ, s.r.o. - (dveře)
Josef Hošek, dřevovýroba - (výrobky pro truhláře a zahradníky)
Josef Vráblík–Ing. - (sušené řezivo)
Kovocité a. s. - (městský mobiliář)
Kronospan CR - (dřevotřískové desky)
Kronospan OSB - (OSB desky),
Lesy hl.m. Prahy - (surové dřevo, řezivo, vybavení pro dětská hřiště)
Magnum Parket, a.s. - (parkety)
Pila Olomučany, Olomučany
Schwan Cosmetics ČR, s.r.o. - (kosmetické tužky)
Schwan STABILO ČR, s.r.o., (tužky, pastelky)
SIMBA TOYS Produktions, s.r.o. - (vybavení pro dětská hřiště)
TECHO, a.s. - (nábytek)
Zdeněk Štůsek, dřevovýroba - (násady na nářadí apod.)
Danzer Bohemia-Dýchárna s.r.o., spadá pod certifikát Danzer Group (Danzer AG)
Dřevovýroba - (opracované řezivo), spadá pod certifikát Kovocité a. s.
Egoé - (městský mobiliář)
MMCité - (městský mobiliář)
Pavel Pražan - (truhlářství))
STAPO Banín, s.r.o. - (pila)

Aktuální seznam najdete vždy na www.fsc-info.org.

Tento počet certifikovaných firem je poměrně nízký ve srovnání s jinými evropskými zeměmi (viz. tabulka).

Tabulka: počet certifikátů FSC CoC k 1. březnu 2009

Země	Počet certifikátů FSC CoC
Belgie	182
Bělorusko	4
Bulharsko	5
Bosna a Hercegovina	9
Česká republika	36
Dánsko	95
Estonsko	48
Finsko	38
Francie	287
Nizozemí	682
Chorvatsko	92
Irsko	62
Litva	47
Lotyšsko	114
Luxembursko	10

Země	Počet certifikátů FSC CoC
Maďarsko	17
Německo	859
Norsko	17
Polsko	384
Rakousko	73
Rumunsko	28
Rusko	68
Slovensko	33
Slovinsko	36
Španělsko	137
Švýcarsko	392
Švédsko	161
Itálie	388
Ukrajina	5
Velká Británie	1647

3. Český standard FSC

Český standard FSC pro lesní hospodaření vznikl v letech 2001-2005 ve standardizační komisi FSC ČR. Byl konzultován na národní i mezinárodní úrovni, testován několikrát v terénu, srovnáván se standardy okolních zemích.

Český standard FSC je založen na 10 principech a 56 kritériích, celosvětově platných tématech, která jsou rozváděna do 158 ukazatelů (indikátorů) a verifikátorů (způsobů jejich ověřování) pro specifické přírodní, kulturní a společensko-ekonomické podmínky v České republice. Je určen pro lesy všech typů, kategorií, funkcí, vlastnických struktur a velikostí.

Lesní majetky, které svou rozlohou nepřesahují 500 hektarů, jsou z hlediska tohoto standardu považovány za malé lesy a část požadavků Českého standardu FSC se na ně nevztahuje (indikováno v textu standardu).

Český standard FSC je třeba každých 5 let revidovat. Je to živý dokument, připravený pro další připomínky a změny. Proces revize, založený na zkušenostech lesních hospodářů s hospodařením podle standardu a připomínkách ostatních subjektů, započal v roce 2008 a je otevřen novým členům a pozorovatelům. Koordinovat jej bude FSC ČR o.s. v letech 2008 – 2011.

4. Přírodě blízké lesní hospodaření podle Českého standardu FSC

Pro přírodě blízké lesní hospodaření je typická snaha o největší možné využití přírodních procesů v lese pro dosažení hospodářských cílů nebo užitků, očekávaných vlastníkem a vyžadovaných společnostmi. V praxi to znamená hledání a ověřování tzv. přírodě blízkých, nepasečných způsobů obhospodařování lesa, kde významnou součástí výsledného hospodářského výnosu je přiměřeně únosná minimalizace vkladů do usměrňování růstových procesů lesa.

Český lesní zákon č. 289/1995 Sb. představuje v evropských poměrech kvalitní legislativní podklad pro trvale udržitelné hospodaření v lesích. Je ovšem třeba mít též na paměti zdravotní stav našich lesů, který v evropských poměrech patří k nejhorším a potřebu zabránit dalšímu masivnímu hynutí lesů v budoucnosti v souvislosti s klimatickými změnami. Z diskuzí mezi členy FSC ČR vyplynulo, že současná legislativa není plnou zárukou dostatečně razantního řešení problémů, jako jsou pokračující úbytek biologické rozmanitosti v našich lesích, jejich nízké retenční schopnosti či nedostatečná rezistence vůči abiotickým a biotickým vlivům (kúrovcové kalamity jsou jedním z projevů stavu).

Český standard FSC proto obecně směřuje k přeměně převažujících jehličnatých monokultur na druhově, věkově, výškově i tloušťkově rozmanité porosty, obhospodařované podrostními a výběrnými způsoby. Indikátory standardu mají vlastníka vést k orientaci na širší škálu dřevin a sortimentů, což, jak ukazují příklady domácí i zahraniční (zejména ze Švýcarska, Německa či Slovinska), se středně a dlouhodobě vyplácí ekologicky stabilnějšími lesy a prosperující ekonomikou lesních podniků. Standard též obsahuje zjednodušení pro vlastníky menších lesů (do 500 ha) tak, aby nebyli certifikačními požadavky neúměrně zatěžováni a znevýhodňováni oproti větším majetkům.

Mezi klíčové požadavky Českého standardu FSC z hlediska prosazování a uplatňování přírodě blízkých způsobů hospodaření patří zejména:

- Stavby zvěře umožňují přirozenou obnovu stanovištně vhodných dřevin. V případě zřetelných škod způsobených zvěří se vlastníci všemi zákonnými prostředky snaží snížit její stavy na únosnou míru.

- Přírozená bezlesí na lesních pozemcích jsou udržována v přírodním stavu (především nejsou zalesňována).
- Vlastník eviduje stromy s hnízdy velkých zvláště chráněných ptáků. V období hnízdění ptáků musí být v okruhu nejméně 100 m od těchto stromů vyloučeny rušivé hospodářské zásahy (zejména těžba). Při hospodaření se přednostně využívá přírozené obnovy stanovištně a provenienčně vhodných dřevin, pro přírozenou obnovu jsou vytvářeny předpoklady.
- Při obnově se přednostně využívá maloplošných obnovních prvků.
- Na kalamitních holinách je využíváno náletových dřevin jako přípravného (ochranného) porostu.
- Hospodaření v lesích se přednostně využívá podrostní a výběrný způsob hospodaření, případně hospodaření s využitím výběrných postupů.
- Použití holosečí je třeba se v zásadě vyhýbat. Ve zdůvodněných případech se připouští použití holosečí do výše jedné třetiny z maximální povolené mýtní těžby dle lesního hospodářského plánu. Maximální rozloha seče je v takových případech 0,5 ha.
- V každém obnovovaném porostu je nutno s ohledem na stanovištní podmínky použít ekostabilizační dřeviny (EsD) v minimálním podílu podle tabulky v příloze č. 6.
- Minimální podíly EsD podle tabulky v příloze č. 6 nesmí být zredukovány výchovou.
- Při zalesňování se preferuje hloučkovité a skupinové smíšení před ucelenými rozsáhlými bloky EsD.
- V nivách trvalých vodních toků a nádrží se v doprovodných porostech neprovádí těžba holou sečí v takové vzdálenosti od břehu, jakou činí výška doprovodného porostu.
- Vlastník lesa o výměře nad 500 ha má vypracovanou směrnici pro vymezení a ponechávání zlomů, pahýlů, vývratů, stromů s dutinami a vybraných vzrostlých stromů k dožití a zetlení v dospívajících a dospělých porostech a tuto směrnici dodržuje. Množství dřeva ponechaného tímto způsobem k zetlení je nejméně 5 stromů na hektar v porostu a průměrně 30 m³ na hektar dospívajících a dospělých porostů na lesním majetku.
- Vlastník lesa o výměře nad 500 ha vymezí nejméně 2 % lesa, u obecních majetků 3%, u státních majetků 5 % lesů jako referenční plochy.
- Referenční plochy musí být trvale vyjmuty z intenzivního lesnického využívání a slouží jako ukázky lesních ekosystémů s přírozenou dynamikou vývoje. Provádějí se pouze zásahy, které směřují k přírozenému stavu.
- Pálení klestu a těžebních zbytků není přípustné. Výjimka je možná při kalamitním výskytu podkorních škůdců.

- Vlastník má zpracovanou směrnici k omezení eroze půdy, minimalizaci poškození porostů při těžbě a dopravě dřeva a při stavbě cest, k omezení jiných mechanických zásahů do půdy a k ochraně vodních zdrojů, obsahující ustanovení uvedená v příloze č. 7
- Nepoužívají se neodbouratelné biocidy, zejména pesticidy skupiny 1A a 1B podle typologie Světové zdravotnické organizace (World Health Organization Type), látky uvedené v politice FSC O chemických pesticidech, pesticidy na bázi chlorovaných uhlovodíků, perzistentní a toxické pesticidy nebo pesticidy, jejichž deriváty zůstávají biologicky aktivní a akumulují se v potravním řetězci, a pesticidy zakázané mezinárodními úmluvami.
- Výskyt introdukovaných druhů rostlin i živočichů vlastník kontroluje a monitoruje tak, aby předešel nepříznivým ekologickým dopadům. Druhy, které se v daném území chovají invazně, jsou z porostů postupně eliminovány.
- V nově obnovovaných porostech lze vysazovat introdukované dřeviny maximálně do 5% zastoupení.

5. Certifikace dřezozpracujících podniků ve spotřebitelském řetězci

Dřevo s certifikátem má na trhu komparativní výhodu. Aby měl zákazník jistotu, že dřevo, z něž byl produkt vyroben, pochází z certifikovaného lesa, pořizují si zpracovatelé dřeva certifikát zpracovatelského řetězce CoC (*Chain of Custody*).

U podniků ve spotřebitelském řetězci je certifikace vyžadována pro každou fázi výroby produktu ze dřeva, od pily přes obchodníky se dřevem a dřezozpracující podniky vyrábějící polotovary až k producentovi finálního výrobku. Každá fáze výroby musí být kontrolována a certifikována. Držitelem certifikátu nemusí být pouze prodejce, který dobře značený a nejlépe originálně balený výrobek pouze prodává konečnému spotřebiteli.

Požadavky FSC na zpracovatelský řetězec se týkají pěti oblastí:

Část 1: požadavky systému kvality

Část 2: požadavky týkající se původu dřeva

Část 3: požadavky týkající se kontroly výroby a vedení záznamů

Část 4: požadavky týkající se FSC výrobků a jejich značení

Část 5: požadavky na dokumentaci

Požadavky zpracovatelského řetězce FSC jsou v úplnosti popsány v mezinárodně platném dokumentu FSC standard „Zpracovatelský řetězec“ (FSC-STD-40-004) pro firmy dodávající a vyrábějící FSC certifikované výrobky. Podmínky jsou jednotné, národní či regionální standardy tvořené pro certifikaci lesů v různých přírodních a socioekonomických podmínkách se na ně nijak nevztahují.

6. Závěr

Certifikace zpracovatelského řetězce FSC CoC je moderním marketingovým nástrojem, který vašim zákazníkům zaručuje, že vaše výrobky nevznikly na úkor stability, produktivity a vitality lesa v ČR či kdekoliv na světě. Prestižní certifikát dává zpracovatelským firmám možnost řadit se k firmám s prokazatelně environmentálně motivovaným chováním, což je dnes nezbytnou součástí společenské odpovědnosti firem (Corporate Social Responsibility).

Doporučené zdroje a literatura

Více informací o organizaci Forest Stewardship Council, certifikačním systému FSC a jeho působení v ČR:

Mezinárodní ústředí FSC www.fsc.org

FSC ČR www.czechfsc.cz

Český standard FSC - normativní podklad pro certifikaci FSC v ČR (dostupné na: http://www.czechfsc.cz/cz/index.php?p=cesky_standard_FSC)

Informace o certifikovaných podnicích zpracovatelského řetězce i lesních majetcích jsou online doplňovány na stránky www.fsc-info.org.

Informace o certifikovaných podnicích zpracovatelského řetězce papír (dostupné na www.fsc-paper.org).

Metodika systému certifikace FSC v lesním hospodářství ČR (dostupné na: www.uhul.cz/poradenstvi/metodiky/metodikaCSVLH.php)

Stanovisko Světového fondu ochrany přírody (WWF) a několik předchozích srovnání různých certifikačních systémů ze strany WWF a Světové banky (dostupné na: [http://www.fsc.org/news.html?&tx_ttnews\[tt_news\]=96&tx_ttnews\[backPid\]=22&cHash=190aefaf50](http://www.fsc.org/news.html?&tx_ttnews[tt_news]=96&tx_ttnews[backPid]=22&cHash=190aefaf50))

Přírodě blízké lesní hospodaření www.prirozenelesy.cz - alternativní lesnický časopis

Fanta, J.: „Lesy a lesnictví ve střední Evropě VI: Výzva pro české lesnictví“ In. *Živa*, 6/2007.

Certifikace zpracovatelského řetězce FSC CoC

Ing. Tomáš Duda, FSC ČR, květen 2009

1. Proč vyrábět FSC certifikované výrobky?

Kvůli ochraně lesů - certifikát FSC zaručuje, že dřevo pochází z lesů obhospodařovaných k přírodě šetrným způsobem, že nepochází z nelegální těžby nebo lesního hospodaření, při kterém je poškozováno životní prostředí a živobytí místních komunit. Ekologické povědomí obyvatel ve světě roste, a s tím roste poptávka po výrobcích odpovědné spotřeby s důvěryhodnou značkou (zejména na vyspělých trzích). Objevují se preference ze strany významných prodejců.

2. Výhody FSC certifikace

Certifikát FSC potvrzuje zodpovědný přístup při nákupu dřeva a podporuje dobré jméno společnosti. Vzhledem k mezinárodní platnosti a důvěryhodnost certifikátu může vytvořit přístup k novým zákazníkům a trhům nebo alespoň upevnění nebo zlepšení postavení na trhu.

3. Propojení lesa s trhem

Certifikace zpracovatelského řetězce FSC spojuje zodpovědné obhospodařování lesů a výrobu dřevěných a papírenských výrobků se spotřebitelem. Kontroluje „cestu“ surového dřeva, zpracovaných mezivýrobků anebo hotových výrobků z lesa k spotřebiteli, včetně každého stádia jeho zpracování a uskladnění. Proto musí mít firmy zavedený efektivní systém kontroly zaměřený na sledování původu dřevní suroviny v jejich výrobcích.

4. Kdo musí mít FSC certifikát zpracovatelského řetězce?

Organizace, které chtějí vyrábět, označovat a/nebo prodávat svoje výrobky se značkou FSC. Jsou to zpracovatelé, výrobci a prodejci FSC certifikovaný materiálů anebo výrobků, obchodujících s FSC

certifikovaným materiálem anebo výrobky (velkoobchod). Organizace, které nenabývají legální vlastnictví FSC certifikovaného materiálu anebo produktů, ale jen zprostředkují obchod anebo

vykonávají dopravu materiálu a produktů certifikát FSC nepotřebují (zpracovatelský řetězec se tím nepřerušuje).

5. FSC požadavky na zpracovatelský řetězec

Firma, která chce získat FSC certifikát zpracovatelského řetězce, musí splnit požadavky definované ve standardu FSC-STD-40-004 (dále jen standard) a úspěšně projít auditem, který provádí akreditované nezávislé certifikační organizace. Cílem je zabezpečit věrohodnost při nákupu, skladování a prodeji produktů s certifikátem FSC, zabezpečit správné označování těchto produktů a uvádění prohlášení FSC v dokumentaci z prodeje. Existují další standardy, které se vztahují např. na firmy s více provozovnami/sklady (multi-site), na firmy, které míchají ve výrobku certifikovanou a necertifikovanou surovinu atd.

Certifikační firmy pouze kontrolují shodu mechanismů firmy se standardem. Svoje klienty nesmí připravovat na audit.

Zásadní aspekty standardu jsou popsány níže.

6. Definice

Kategorie materiálu (Material category) – kategorie materiálů, které mohou být použity ve výrobě FSC skupin výrobků:

- **FSC Čistý materiál** (FSC Pure) materiál je 100% FSC certifikovaný materiál, který pochází z FSC certifikovaného lesa nebo plantáže a který nebyl během zpracovatelského řetězce smíšen s materiálem jiné kategorie.
- **FSC smíšený materiál** (FSC Mixed) materiál obsahuje směs FSC certifikovaného materiálu, materiálu z kontrolovaných zdrojů a/nebo recyklovaného materiálu. Dodává se s procentuálním nebo kreditním prohlášením.
- **FSC recyklovaný materiál** (FSC Recycled) materiál je FSC certifikovaný materiál vyrobený z recyklovaných zdrojů. Dodává se s procentuálním nebo kreditním prohlášením.
- **FSC kontrolované dřevo** (FSC Controlled Wood) je materiál, který nepochází z FSC certifikovaného lesa nebo plantáže dodávaný s prohlášením FSC od dodavatele, který je zkontrolován akreditovanou certifikační firmou, že splňuje požadavky FSC kontrolovaného dřeva (podle FSC-STD-40-005 nebo FSC-STD-30-010)

- **Kontrolovaný materiál** (controlled material) - materiál, který nepochází od certifikovaného dodavatele (majitele certifikovaného lesa nebo plantáže).
- **Spotřebitelem použitý** (post-consumer reclaimed) - materiál, který byl použit ke svému účelu jednotlivcem, domácnostmi, komerčními, průmyslovými nebo institucionálními subjekty v roli konečného spotřebitele výrobku
- **Jiný recyklovaný** (pre-consumer reclaimed) - materiál, který je generován během výrobního procesu, ve kterém není zamýšlen jako výrobek. Materiál, který není možné použít jako finální výrobek a nelze ho znovu využít ve výrobním procesu, ze kterého byl generován

FSC certifikovaný materiál je FSC čistý (FSC Pure), FSC smíšený (FSC Mixed) nebo FSC recyklovaný (FSC Recycled) materiál (papír, kartony, lepenka) dodávaný držitelem platného certifikátu zpracovatelského řetězce FSC s příslušným prohlášením FSC uvedeným na faktuře.

Prohlášení FSC (FSC claims) jsou prohlášení o kategorii certifikovaného materiálu, která se uvádějí na fakturách. Materiál s certifikátem FSC lze v závislosti na systému sledování zpracovatelského řetězce nakupovat a prodávat s těmito druhy prohlášení: FSC Pure, FSC Mixed x %, FSC Mixed Credit, FSC Recycled x %, FSC Recycled Credit, FSC Controlled Wood.

Štítky FSC (FSC labels) jsou standardizované štítky (značky) s logem FSC, krátkým vysvětlujícím textem a číslem certifikátu výrobce/prodejce produktů s certifikátem FSC. Štítky FSC jsou umístěny přímo na výrobcích nebo jejich obalech a umožňují spotřebiteli identifikovat výrobky ze dřeva pocházejícího ze šetrně obhospodařovaných lesů.

7. Kvalita řízení

Odpovědnost

Celkovou odpovědnost za soulad směrnice se standardem a dodržování požadavků směrnice má jedna konkrétní osoba certifikované firmy. K jednotlivým aspektům směrnice musí být definována dílčí (příslušná) odpovědnost a pravomoc jednotlivých pracovníků na dotčených pozicích.

Školení

Školení o implementaci požadavků FSC na zpracovatelský řetězec musí ve firmě absolvovat pravidelně všichni pracovníci, kterým vyplývá ze směrnice nějaká odpovědnost (např. skladníci, obsluha strojů, zaměstnanci expedice, fakturanti apod).

Archivace záznamů

Záznamy týkající se implementace standardu se musí archivovat minimálně 5 let. Požadavek archivace se týká těchto dokumentů: dodavatelské a odběratelské dodací listy a faktury na zpracovávaný materiál, doklady příjmu a výdeje FSC materiálu do/ze skladu, záznamy o skladovaném množství FSC, vyjádření a souhlas certifikační firmy s označováním produktů štítky FSC a s použitím loga FSC k propagačním účelům mimo produkty, záznamy o vykonaných školeních týkajících se certifikace zpracovatelského řetězce FSC.

8. FSC skupina výrobků

Definuje rozsah výrobků, které jsou pokryty certifikátem. FSC skupina výrobků sdružuje podobné produkty a zjednodušuje tak jejich evidenci. Na požádání je seznam FSC skupin výrobků veřejně přístupné.

9. Nákup a prodej FSC materiálu

Za FSC certifikovaný materiál lze považovat pouze materiál, který dodal držitel platného certifikátu zpracovatelského řetězce FSC (kontrola na internetové adrese www.fsc-info.org). Dodací list a faktura musí obsahovat kód certifikátu a u příslušné položky (zboží) je uvedeno FSC prohlášení (FSC Pure, FSC Mixed x %, FSC Mixed Credit atd.).

10. Skladování materiálu

Organizace musí zajistit jednoznačnou identifikaci materiálu na skladě, ale nemusí vytvářet nové skladovací prostory. Materiál může být označen buď podle kategorie materiálu, nebo podle toho pro výrobu které FSC skupiny výrobků bude použit.

11. Kontrola množství

Rovnováha množství FSC certifikovaného materiálu

Pro každý typ FSC výrobků musí organizace definovat hlavní stupně zpracování, při kterých dochází k změně objemu anebo množství a určit pro ně konverzní faktor (výtěž). Pro každý typ FSC

výrobků organizace musí organizace vytvářet a uchovávat záznamy o množství použitého materiálu ve výrobě.

Pro každou FSC skupinu výrobků se vypracuje roční sumář objemu nakoupené množství, prodané množství, množství na skladě. Nakoupené, prodané a skladované množství každé kategorie materiálu musí být vždy v rovnováze.

12. Označování produktů štítky FSC

Označování produktů musí být v souladu s normou FSC-STD-40-201.

Příklad štítku FSC:

Podmínky FSC pro označování produktů (výběr z normy FSC-STD-40-201)

Spolu s certifikátem zpracovatelského řetězce FSC získá společnost od certifikační firmy CD „Brand pack“ nebo přístupový kód k internetovým stránkám, kde si může stáhnout soubory, které obsahují všechny grafické požadavky, manuál na označování produktů štítky FSC a návrhy standardních štítků FSC (elektronické verze v různých formátech).

Před prvním použitím štítků FSC na produktech je potřebné zaslat grafický návrh (štítek na obalu produktu) ke schválení certifikační firmě. Další použití standardních štítků FSC nepodléhá schvalování, pokud certifikační firma neurčí jinak.

Každé speciální použití štítků FSC (málo místa, různé varianty štítků a pod.) musí být konzultováno a odsouhlaseno certifikační firmou.

Štítky FSC není možné použít pro produkty společné se značkami jiných lesních certifikačních schémat.

13. Propagační použití značky FSC

FSC logo, iniciály „FSC“ a název „Forest Stewardship Council“ je registrovanou a chráněnou obchodní značkou FSC. Každé použití této značky musí být v souladu s požadavky definovanými v normě FSC-TMK-50-201 (požadavky FSC pro propagační použití značky FSC držiteli certifikátu FSC a necertifikovanými komerčními firmami).

Značku FSC lze použít pouze k propagaci FSC certifikovaných produktů.

Každé použití značky FSC k propagačním účelům podléhá schválení certifikační firmou.

Grafické prvky při použití značky FSC

Barva a kontrast Loga FSC se nemění, min. 10 mm vysoké, bez dalších grafických prvků v okolní zóně.

Vysvětlující text „Značka odpovědného obhospodařování lesů“ nebo jiný podrobnější text schválený certifikační firmou.

Číslo certifikátu (kód)

Copyright „© 1996 Forest Stewardship Council“

Příklad použití:

Proces certifikácie podniku v spracovateľskom reťazci.

Ing. Juraj Tužinský, NEPCo

1. Všeobecné podmienky FSC certifikácie

FSC certifikát môže vydať iba oprávnená (akreditovaná organizácia) po vykonaní certifikačného hodnotenia ak firma splnila požiadavky aplikovateľného štandardu. Certifikát sa vydáva na päť rokov, pričom sa vyžaduje sa každoročný kontrolný audit. Znamená to, že ak sa sa nezistia väčšie nedostatky, firma musí absolvovať v rámci piatich rokov platnosti certifikátu, jeden hlavný audit a štyri kontrolné audity. V prípade veľkého podozrenia porušovania požiadaviek FSC je možný náhodný audit. Správa z auditu spracovateľského reťazca na základe ktorej sa vydá, alebo nevydá certifikát FSC je tajná a nie je verejne publikovateľná. FSC si vyhradzuje právo navštíviť certifikovanú firmu v rámci kontroly práce certifikačných organizácií (najčastejšie sa tak deje v rámci kontrolných auditov).

Certifikát FSC firmu oprávňuje predávať FSC certifikované výrobky, ktoré môžu byť označené obchodnými známkami FSC a firma môže využívať tieto obchodné známky aj na propagačné účely. FSC obchodné známky sú chránenou značkou a ich používanie musí byť v súlade s FSC požiadavkami. Súčasne každé použitie FSC obchodných známk musí byť odsúhlasené certifikačnou organizáciou.

Príklad použitia FSC ochrannej známky (loga) na propagačné účely:

2. Základné pojmy

V rámci certifikácie sa hodnotí súlad s aplikovateľným štandardom, a výsledky sú opísané v správe z auditu.

V správach z hodnotenia spracovateľského reťazca sa môžeme stretnúť s týmito pojmami:

Veľká požiadavka na nápravu:

- Všetky veľké požiadavky na nápravu musia byť uzavreté pred vydaním certifikátu.
- Veľké požiadavky na nápravu identifikované počas ročného auditu musia byť uzavreté do vymedzeného času (max. do troch mesiacov).
- Ak nedôjde k náprave počas vymedzeného času, certifikát je pozastavený až do odstránenia veľkého nesúladu.

Malá požiadavka na nápravu:

- Výsledkom je malá požiadavka na nápravu (Minor CAR).
- Malé požiadavky na nápravu musia byť uzavreté do vymedzeného času (max. jedného roka).
- Ak nedôjde k náprave počas vymedzeného času sú povýšené na Major CAR.

Pozorovanie:

- Ak nie sú dôkazy na vydanie malej, alebo veľkej požiadavky na nápravu, ale audítor chce na niečo upozorniť .
- Problémy ktoré nie sú v súčasnosti hodnotené ako nesúlad, ale môžu prerásť v nesúlad v budúcnosti.
- Oblasti kde bol nájdený súlad so štandardom, ale audítor vidí priestor na zlepšenie.
- Pozorovania nie sú povinné
- Pozorovania sú bez stanoveného času na nápravu
- Pozorovania nie sú opísané v FSC akreditačných štandardoch, ale viacero certifikačných organizácií ich používa.

3. Verejne publikované informácie

FSC vyžaduje zverejňovanie určitých informácií, ktoré sú publikované na stránke www.fsc-info.org. Certifikačné organizácie si takto môžu overiť platnosť certifikátu svojich dodávateľov, rozsah certifikátu, kategóriu predávaného FSC materiálu a pod.

Správy z auditu spracovateľského reťazca nie sú verejne publikované.

Firmy ktoré plánujú aplikovať verifikačný program musia zverejniť: **Hodnotenie rizika pre krajinu alebo región**

4. Druhy certifikácie spracovateľského reťazca

- *Individuálna certifikácia*
- *Skupinová certifikácia*
- *Multi site certifikácia*

Skupinová CoC certifikácia je určená predovšetkým pre menších spracovateľov, ktorí si takto môžu znížiť náklady na certifikáciu v rámci skupiny. Pri auditoch sa kontroluje iba určitá vzorka zo skupiny. Rizikom je, že pri nesplnení podmienok certifikácie jedným členom skupiny je ohrozený certifikát pre celú skupinu.

Multi site certifikácia je určená pre hlavne pre väčšie korporácie s niekoľkými závodmi. Pri auditoch sa kontroluje iba určitá vzorka zo skupiny.

Skupinová aj multiside certifikácia sú náročnejšie na dokumentáciu, organizáciu. Vyžaduje sa zavedený systém vnútorných auditov.

5. Kroky pri certifikácii

- **Príprava na certifikáciu** – firma sa môže pripraviť na certifikáciu vo vlastnej réžii, alebo s pomocou externej organizácie. Certifikačná organizácia, ktorá vykonáva hodnotenie nemôže pripravovať firmu, lebo by to bol konflikt záujmov
- **Kontakt s certifikačnou organizáciou**
- **Vyplnenie aplikačného formuláru** – dôležité sú údaje ako napr. ročný obrat, počet závodov, plánovaný systém kontroly FSC vyhlásení, materiál na vstupe a pod.

- **Cenová ponuka a podmienky**
- **Podpis dohody o vykonaní certifikačného hodnotenia**
- **Posúdenie dokumentácie a príprava na audit**- odporúča sa zasláť dokumentáciu pred hodnotením vo firme, auditor túto dokumentáciu môže skontrolovať a upozorniť na nedostatky ešte pred hodnotením vo firme.
- **Samotné hodnotenie vo firme**
- **Správa s výsledkami hodnotenia** – správu píše auditor a navrhuje vydanie či nevydanie certifikátu
- **Vyhodnotenie správy a rozhodnutie o vydaní certifikátu** – správa je skontrolovaná hodnotiteľom, ktorý aj rozhodne o vydaní certifikátu

6. Kroky pri audite

- Otváracie stretnutie
- Hodnotenie dokumentácie
- Identifikácia a kontrola kritických bodov
 - Sklady
 - Príjem materiálu
 - Expedícia výrobkov
 - Produkcia
- Rozhovory so zamestnancami
- Posúdenie záznamov / databáz
- Záverečné stretnutie, prezentovanie výsledkov auditu

7. Získavanie dôkazov pri audite

Cieľom auditu je získať dôkazy o tom že systém je v súlade s požiadavkami štandardu.

Takéto dôkazy audítor nachádza prostredníctvom:

- Pozorovaní
- Rozhovorov so zamestnancami
- Kontroly dokumentácie a záznamov

Dôležité je najmä porovnanie informácií s jednotlivých zdrojov, kontrola kritických bodov a následná analýza zistení.

8. Čo je uvedené v správě z auditu?

V správě sú uvedené zistenia a závery z auditu, auditor v nej odporúča, alebo neodporúča vydanie certifikátu. Správa je skontrolovaná hodnotiteľom, ktorý na je základe môže vydať certifikát.

Správa obsahuje:

- Popis spracovateľského reťazca a hodnotenie rizika
- Kontrolný zoznam (checklist) aplikovateľného štandardu
- Dokumentácia súladu a nedostatkov (opis nálezov k jednotlivým bodom)
- Požiadavky na nápravu
- Odporúčanie certifikácie
- Prílohou k správě sú dôkazy, na ktoré sa auditor odvoláva v správě (napr. smernica firmy, zoznam produktových skupín, zoznam dodávateľov a pod.)

FSC kontrolované dřevo (z anglického FSC Controlled Wood - FSC CW)

Ing. Tomáš Duda, FSC ČR

1. Úvod

Ve zpracovatelském řetězci jsou případy, dané specifičností (náročností) některých výrobních technologií, skladových možností apod., kdy výrobek s logem FSC obsahuje podíl dřeva bez certifikátu FSC. Jedná se o výrobky s logem FSC Mixed a FSC Recycled.

Relativně nový koncept FSC kontrolovaného dřeva má za úkol vyhnout se „kontroverznímu“ dřevu v těchto výrobcích. FSC tvrdí že výrobky s logem FSC obsahují dřevo pocházející z odpovědně obhospodařovaných lesů. Proto vytvořilo koncept Kontrolovaného dřeva, který zamezuje používání dřeva z těchto kategorií kontroverzních zdrojů:

- Nelegálně vytěžené dřevo
- Dřevo těžené v rozporu s tradičními a občanskými právy
- Dřevo těžené v lesích, kde je hospodařením ohrožena jejich vysoká ochranná hodnota
- Dřevo těžené z míst, které byly přeměněny z lesů a dalších lesních ekosystémů na plantáže nebo byly přeměněny na nelesní využívání
- Dřevo geneticky modifikovaných dřevin

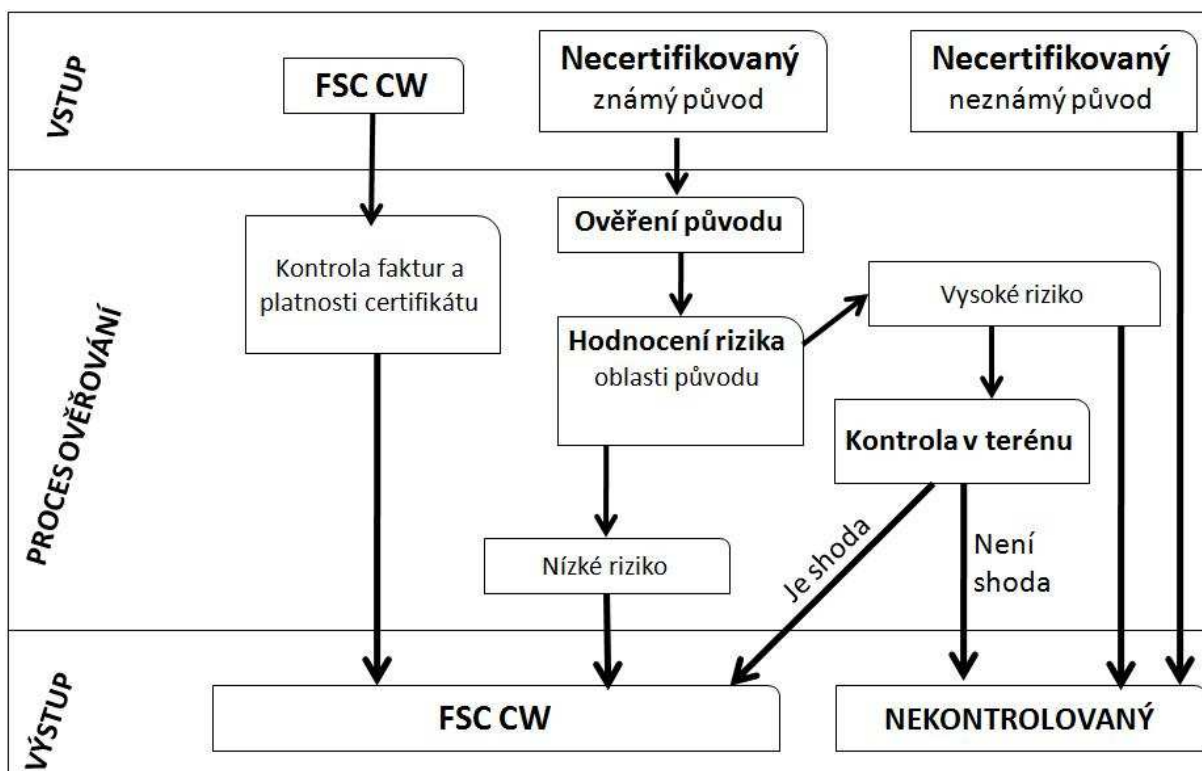
Pro používání a ověřování FSC kontrolovaného dřeva existuje standard FSC-STD-40-005 (dále jen standard), který definuje, za jakých podmínek může být dřevo takto označeno a následně použito (zpracováváno, „smícháno“) s FSC dřevem, za účelem výroby FSC Mixed a FSC Recycled výrobků. Kontrolu provádí akreditovaná certifikační firma.

Firma, která aplikuje standard musí mít zveřejněnou politiku o nákupu dřeva na svých webových stránkách.

Dřevo od dodavatelů, kde nelze zjistit a/nebo potvrdit původ (lesní majetek, kde byla surovina vytěžena) nesmí vstoupit do certifikované výroby a při skladování je jednoznačně označeno.

Necertifikované dodávky dřeva, u kterých jde jednoznačně prokázat původ dřeva (lesní majetek, kde byla surovina vytěžena) jsou zahrnuty do „Ověřovacího programu“.

Na následujícím obrázku je vykreslen princip FSC kontrolovaného dřeva:

V horním řádku jsou uvedené tři možné vstupy dřeva (materiálu):

- 1/ FSC-kontrolované dřevo (FSC CW- v případě, že již dodavatel je certifikovaný podle standardu pro FSC kontrolované dřevo),
- 2/ Necertifikovaný/známý původ - dřevo, u kterého musí být ověřen původ
- 3/ Necertifikované/neznámý původ- dřevo nejasného původu (nekontrolované).

První dvě skupiny mohou být po kontrole faktur a platnosti certifikátu dodavatele použity jako FSC kontrolované dřevo. Poslední skupina nekontrolovaného dřeva nesmí být použita v žádném FSC výrobku. U třetí skupiny, je třeba v první řadě prověřit místo (oblast, lesní majetek) původu.

Po zjištění původu dřeva následuje „Zhodnocení rizika“ oblasti původu podle přílohy č. 2 standardu. Zhodnocení spočívá v tom, že zpracovatel zjistí, zda je možné oblast vzhledem k pěti shora uvedeným kategoriím považovat za oblast s nízkým rizikem.

2. Hodnocení rizika

Původ dřeva musí být znám u každé dodávky dřeva, která spadá do procesu kontroly původu dřeva.

Pravidelně se provádí u dodavatelů kontroly, které ověřují deklarovaný původ dřeva.

3. Oblast původu

Oblasti, ze kterých pochází necertifikované dřevo, se hodnotí podle míry rizika výskytu kontroverzních zdrojů (viz výše 5 kategorií). Hodnocení oblastí musí být veřejně přístupné. Pro každou z pěti kategorií se definuje oblast s nízkým rizikem zvlášť. Hodnocení rizika dané kategorie by se mělo začít na nejširší příslušné úrovni. Tedy na národní úrovni. Hodnocení na oblastní/lokální úrovni je nutné pouze v případě, že neexistuje věrohodné označení nízkého rizika na vyšší úrovni. Oblastí s nízkým rizikem může být tedy celé území ČR, dále např. Morava, okres Zlín atd.

Pro posouzení oblasti z hlediska kategorií kontroverzních zdrojů č. 3 (ohrožení vysoké ochranné hodnoty lesů) platí výjimka. Výchozí geografická jednotka (oblast) pro posouzení je Ekoregion:

rozlehlá oblast pevniny nebo vody obsahující geograficky zřetelnou soustavu přírodních společenstev, která:

- se podílí, na velká většině druhové a ekologické rozmanitosti
- má podobné přírodní podmínky a
- vzájemně ekologicky působí způsobem, který je rozhodující pro jejich dlouhodobou trvalost

Místo vlastního „vědeckého bádání“ je možné využít práce organizací jako WWF, Greenpeace apod., které vytvořily systémy, které definují a vylišují ekoregiony a popisují jejich ohrožení (Global 200 Ecoregions, Biodiversity hotspots atd.).

V případě, že oblast není vyhodnocena, jako oblast s nízkým rizikem, pak je označena jako oblast s nespécifikovaným rizikem.

Se dřevem vytěženým v oblastech vyhodnocených jako oblast s nízkým rizikem se nakládá jako s kontrolovaným dřevem a může se ve výrobě smíchat (jakožto surovina pro FSC MIXED výrobky) s certifikovanou surovinou.

4. Terénní šetření

Jestliže dřevo pochází z oblasti s nspecifikovaným rizikem, je třeba ho buď z FSC produkce vyloučit, nebo ho formou terénního šetření v místě původu ověřit. Účelem je vyvrátit, nebo potvrdit, jestli se jedná o dřevo splňující kritéria FSC kontrolovaného dřeva - nespadá-li do jedné z pěti kontroverzních kategorií (např. jestli se opravdu nejedná např. o dřevo geneticky modifikovaných dřevin apod.).

Dodavatelé z oblasti s nspecifikovaným rizikem se rozdělí podle typu lesního majetku (velkost, geografická poloha apod.) do *skupin*. Podle následujícího vzorce

$$x = 0,8\sqrt{y}$$

x - počet lesních majetků, na kterých proběhne ověřovací audit (zaokrouhuje se nahoru na celé číslo)

y - počet lesních majetků ve skupině

se z každé skupiny zjistí počet lesních majetků, na kterých proběhne terénní šetření. Výběr v rámci skupiny se provádí náhodně. Terénní šetření probíhá maximálně jednou za rok. V dalších letech proběhne šetření vždy na jiném lesním majetku tak, aby se audity postupně vystřídaly na všech subjektech ve skupině.

Při terénním šetření se např. z hlediska kategorií kontroverzních zdrojů č. 1 (Nelegálně vytěžené dřevo) kontrolují následující dokumenty, důkazy o oprávněnosti k těžbě:

- schválení LHP (lesního hospodářského plánu)
- existují pravidla omezující těžbu (např. těžba stromů od určité tloušťky)
- důkaz o tom, že se těží v porostech, kde je těžba povolena
- důkaz o tom, že se nepřekračuje maximální výše těžeb
- důkaz o nákupu dřeva
- důkaz o zaplacení licence na těžbu
- seznam dodávaných druhů dřevin a seznam druhů uvedených v příloze I až III v konvenci CITES
- důkaz o shodě s odvozními lístky
- konzultace s místními zájmovými skupinami
- individuální rozhovor (bez účasti nadřízeného) se zaměstnanci dodavatele
- návštěva místa těžby

Z terénního šetření je sepsána zpráva, kde jsou mimo jiné popsány výsledky, případné neshody a/nebo navržená nápravná opatření.

Zjistí-li se, že se jedná o kontroverzní dřevo (spadá li do alespoň z jedné z pěti shora uvedených kategorií), pak se označí jako nekontrolované dřevo a nesmí být použito v FSC výrobcích.

V případě, že kontrola v terénu zjistí, že se nejedná o dřevo z kontroverzní těžby (ani z jedné z pěti shora uvedených kategorií), může být toto označeno a použito jako FSC kontrolované dřevo.

Výrobky s prohlášením FSC Kontrolované dřevo se nikdy neprodávají jako FSC a nesmí být nikdy označeny logem FSC.

5. Posouzení stížností

Firma musí mít připravený mechanismus, který popisuje vypořádání se s připomínkami (podpořenými důkazem) k dodávkám kontrolovaného dřeva resp. k Hodnocení rizika oblasti. Podklady předložené ve stížnosti musí být vypořádány do dvou týdnů od doručení. Při stížnostech, které vyžadují terénní šetření, proběhne šetření nejpozději do dvou měsíců od doručení žádosti.

Pokud není dřevo nebo jeho dodavatel ve shodě se standardem, potom se od tohoto dodavatele dále nenakupuje dřevní surovina nebo se odděleně uskladňuje a nesmí vstoupit do výroby FSC produktů.

Firma informuje kancelář FSC ČR o každé zjištěné neshodě s požadavky standardu v oblasti, která je vyhodnocena jako oblast s nízkým rizikem.

V případě, že dochází k opakovaným neshodám s požadavky standardu v oblastech s nízkým rizikem je hodnocení rizika oblastí, ze kterých je těženo dřevo vstupující do výroby přehodnoceno.

Špecifiká certifikácia spracovateľského reťazca FSC pre papierne, celulóžky, veľkoobchod s papierom a tlačiarne

Ing. Juraj Tužinský, NEPCon

Pri certifikácii spracovateľského reťazca platí zásada, že certifikovaný musí byť každý podnik začlenený v reťazci, ktorý sa stáva vlastníkom certifikovaného materiálu. Dôvodom je najmä to, že ak by nebol skontrolovaný každý článok, mohlo by tak dôjsť k podvodom pri nákupe a predaji certifikovaného materiálu.

Rozhodujúce údaje o tom, či vstupný materiál je certifikovaný je uvedený na faktúre a dodacom liste. Je to najmä FSC kód dodávateľa (napr.SW-CoC-001234) a FSC vyhlásenie (napr. FSC Mixed Credit). Údaj na výrobku je iba informatívny, určený pre konečného spotrebiteľa a musí sa zhodovať s údajmi na faktúrach a dodacích listoch. V prípade nesúlady je potrebné zjednať nápravu u dodávateľa.

Pri niektorých druhoch papiera sa môže stať, že sú predávané s logom FSC ako certifikované, ale ak je predávaný necertifikovanou firmou nie je tento materiál použiteľný ako vstupný FSC certifikovaný materiál.

1. Kontrola FSC vyhlásení na výrobkoch

Pri aplikovaní FSC certifikácie spracovateľského reťazca(štandard FSC-STD-40-004 V2) sa stretávame s tromi druhmi kontroly FSC vyhlásení:

- a) Transferový systém - FSC materiál spracovávaný a držaný oddelene od necertifikovaného materiálu
- b) Percentuálny systém – vo výrobku sa nachádza FSC materiál a kontrolovaný materiál pričom minimálne percento FSC materiálu musí byť dosiahnuté, aby produkt mohol byť označený ako certifikovaný
- c) Kreditný systém- nakúpený a predaný FSC materiál sa eviduje na účte a FSC materiál sa v procese výroby môže miešať iba s kontrolovaným materiálom

Každý z týchto systémov má svoje výhody a nevýhody a je aplikovateľný pre iný druh podniku.

2. Papierne a celulózky

Pri súčasných obmedzených možnostiach získavania FSC certifikovanej suroviny je transferový systém pre papierne a celulózky prakticky neaplikovateľný, pretože papierne majú obmedzené možnosti oddeľovania certifikovanej a necertifikovanej suroviny v procese spracovania. V minulosti papierne často využívali percentuálny systém, kde sa kontrolovalo percento FSC materiálu v určitom časovom úseku (tzv. claim period). Avšak v súčasnosti **papierne najčastejšie aplikujú kreditný systém** a to najmä pre jeho flexibilitu. Pri tomto systéme si výrobca nakúpený FSC materiál môže odkladať (FSC kredit) do 12 mesiacov a predávať FSC výrobky až vtedy, keď si nájde vhodného odberateľa pre FSC produkciu.

Pri percentuálnom a kreditnom systéme je dovolené v procese spracovania miešať FSC certifikovanú surovinu s necertifikovanou, pri splnení požiadavky tzv. kontrolovaného dreva (štandard FSC-STD-40-005).

Firmy môžu kontrolované drevo nakupovať od certifikovaných dodávateľov, alebo môžu aplikovať tzv. verifikačný program svojich dodávateľov, kde zistia či pôvod dreva nie je z nasledovných kategórií:

1. *Nelegálne ťažené drevo.*
2. *Drevo ťažené v oblastiach, kde sú potláčané tradičné a občianske práva.*
3. *Drevo ťažené z lesa ktorého vysoké ochranárske hodnoty sú ohrozené obhospodarovaním.*
4. *Drevo pochádzajúce z oblastí, kde lesy a iné lesné ekosystémy boli zmenené na plantáže alebo nelesné plochy.*
5. *Drevo z lesov, kde boli vysadené geneticky modifikované stromy.*

3. Veľkoobchodné firmy s papierom

Pre obchodné firmy je aplikovateľný iba transferový systém. Certifikovaný materiál musí byť oddelený od necertifikovaného a rovnaké vyhlásenie ako je na vstupe musí byť aj na výstupe.

4. Tlačiarne a výrobcovia kníh

Pre tlačiarne nie je dovolené používanie kreditného systému. Pri výrobe kníh sa často uplatňuje percentuálny systém, pretože rôzne komponenty môžu byť z rôznych druhov materiálu. (FSC certifikovaný aj kontrolovaný materiál).

V prípade, ak nie je na trhu niektorá súčiastka ako FSC certifikovaná a ani ako kontrolovaný materiál je možné žiadať o výnimku na súčiastky, ktoré tvoria do 5%. (Minor components).

Táto výnimky však musí byť dostatočne zdôvodnená. Výnimku na súčiastky do 1% schvaľuje certifikačná organizácia. Výnimku od 1-5% schvaľuje FSC. Vyžaduje sa tu špeciálny postup na schválenie výnimky (FSC-PRO-40-004).

V prípade schválenia takejto výnimky sa na výrobku musí uviesť vyhlásenie o tom, že súčiastka použitá vo výrobku nie je certifikovaná.

Editace:

Michal Rezek a Martin Koubek

Příspěvky ve sborníku neprošly jazykovou korekturou.

V červnu 2009 vydalo občanské sdružení:

FSC ČR, o. s.

Poděbradova 111

612 00 Brno

www.czechfsc.cz

info@czechfsc.cz

Forest
Stewardship
Council™

© FSC, A.C. All rights reserved. FSC-SECR-0038